

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Role Kitáb-i-Aqdas v bahá'í víře

Autor práce: Petr Müller

Studijní program: Teologie

Posudek vypracoval: Adam Mackerle

Datum: 12. 5. 2023

Student si pro svou bakalářskou práci vybral téma rozhodně zajímavé a slibné, totiž roli Kitáb-i-Aqdas v kontextu bahá'í. Základní struktura je v pořádku: postupuje od představení autora knihy, Bahá'u'lláha, přes představení knihy samotné až k hlavnímu bodu, tj. k umístění této knihy mezi ostatními knihami bahá'í víry. Nakonec připojuje kapitolu věnovanou srovnání Kitáb-i-Aqdas s knihami křesťanské Bible. Při četbě práce však čtenáře čeká několikrát zklamání.

V první řadě je to špatný stav českého jazyka: od pravopisu a interpunkce až po větnou syntax, a to v celé práci.¹ Jazykové stránce, jak pravopisné, tak stylistické, nebyla věnována patřičná pozornost.

Zadruhé autor při psaní bibliografických odkazů zcela ignoruje nejen Metodickou pomůcku pro psaní závěrečných prací, ale i základní pravidla jejich tvorby, tj. nerozlišuje jasně mezi autorem, vydavatelem a názvem díla a jejich pořadí v bibliografických odkazech je nekonzistentní (o citování internetových zdrojů či biblických odkazů ani nemluvě).² Závěrečný seznam použité literatury je dělený na primární a sekundární literaturu, ovšem to, jak autor chápe „primární“ a „sekundární“, není z jeho rozdělení jasné.³

Třetí připomínka se týká obsahu. První dvě kapitoly pojednávající o životě Bahá'u'lláha a o knize Kitáb-i-Aqdas jsou velmi všeobecné a v podstatě jde jen o převyprávění fakt, která se nacházejí

¹ Jako příklad: na s. 9, v odstavcích 3 a 4: v první větě („V roce 1850...“) je chybná interpunkce, v další větě dvě chybné interpunkce. V následujícím odstavci v první větě zvláštní syntax („Bahá'u'lláh jen o vlasek ... Bábí věřících, tomu bylo 33 let“), v další větě zcela chybně použitý přechodník (nejde jen o jeho chybný tvar, ale i způsob použití). V další větě se vyskytuje slovo „nevinnu“ místo „nevinu“. Dále též např. psaní velkých písmen v 1. odstavci na s. 11; heslovité pseudověty ve 3. odstavci na s. 6. Co znamená, že „ve 22 letech odmítl privilegované místo ve vládě, nabízeným jeho aristokratickou linií a dal přednost spravování rodinného majetku“? (s. 28) Je zde evidentně chybné skloňování a chybná interpunkce v kombinaci s nejasným vyjadřováním („aristokratická linie“ něco někomu nabízí?) apod. Co znamená, že se Kitáb-i-Aqdas „soustředí na obsah knihy“? (s. 6) Kniha se soustředí na obsah sebe samé? Co znamená, že katolická církev „vyznává Starý zákon“? (s. 27) Na s. 25 dokonce cituje názvy různých děl v češtině a v angličtině bez jasného vysvětlení, proč je zde toto střídání jazyků. Zápis dlouhého ó jako O' je v českém jazyce matoucí a nepřijatelné (s. 37).

² V pozn. 96, 100 aj. odkazuje na Bibli, jako by se jednalo o běžnou sekundární literaturu, a navíc způsobem obvyklým v anglofonním prostředí, nikoli v českém.

³ Jeden příklad: proč je kniha A. Mackerleho „Než budete číst Bibli podruhé“ mezi primární literaturou k tématu role knihy Kitáb-i-Aqdas v bahá'í?

volně na internetu. Např. anglická verze Wikipedie poskytuje tatáž fakta, a dokonce ještě ve větším detailu. Jaká je tedy přidaná hodnota těchto dvou dlouhých kapitol? Jsou-li přípravné, tak k čemu? (viz další odstavec tohoto posudku) Kapitola věnovaná popisu knihy Kitáb-i-Aqdas opravdu věcně popisuje její základní strukturu a obsah a je protkána (spíše nahodilými) ukázkami bez pokusu o shrnutí, analýzu či vyhodnocení. Čtenáři ani nemusí být jasné, o jaké „knize“ autor hovoří. Hovoří o Kitáb-i-Aqdas, zjevené autorem? Nebo o nějakém konkrétním vydání, doplněném o pozdější texty? Pokud ano, o jaké texty? Jaký status mají „doplňkové texty“, o nichž autor hovoří na s. 19–20? Tato otázka vyvstává zvláště v okamžiku, kdy se čtenář dozví, že tato „knih“ obsahuje např. „jen výběr“ z desky Ishráqát (s. 19).

Samotné klíčové otázce, tj. místu a roli Kitáb-i-Aqdas v bahá'í, je věnována 3. kapitola, čítající ovšem de facto jedinou stranu textu. Čtenář se tu nedozvídá více méně nic nového, resp. jen to, že jde o jeden z více textů v rámci bahá'í a že zde „zaujímá ústřední a klíčové místo“. Ovšem v jakém smyslu a co to znamená v praxi, už vysvětleno není. Kdybych se měl vyjádřit k otázce, zda práce naplnila svůj cíl, byl bych nucen říci, že v tomto bodě nikoli.

Otázkou je, proč se v práci objevuje kapitola č. 4, věnovaná srovnání s Biblí. Bahá'í vychází primárně z islámu (jak autor sám připomíná) a samotná myšlenka posvátných textů jako Bohem zjevených pravidel nemá moc s křesťanstvím společného. Porovnává se tedy něco, co je evidentně odlišné, a není uveden důvod k tomuto porovnání. Daleko zajímavější by bylo spíše porovnání s Koránem či jinou islámskou literaturou, kde by podobností bylo snad více a kde by výsledek srovnání mohl na něco zajímavého poukázat. Takto autor jen konstatuje, že oba texty jsou odlišné, což je patrné od samého počátku: že SZ nemá známé autory, že pochází z více míst a dob, apod., zatímco u Kitáb-i-Aqdas je autor znám, stejně jako místo vzniku a vydání; že zatímco Kitáb-i-Aqdas je sbírkou pravidel, je Bible spíše narativní povahy; apod. Když na s. 36 autor říká, že se k sobě Kitáb-i-Aqdas a Bible nejvíce blíží v textech Levitikus a Deuteronomius, tvrdí, že se tyto starozákonné knihy soustředí na tzv. kultické zákony a „nevyjadřují se např. k podmínkám sňatku, pohřbu či dědictví nebo trestnímu právu“. V případě dědictví a trestního práva se však mýlí, protože to jsou témata, která obě tyto starozákonné knihy řeší. Mnohem zajímavější by bylo opravdu pojednat o roli Kitáb-i-Aqdas v rámci bahá'í a o tom, jak tato role odpovídá způsobu interpretace textů a pojetí Boha a víry v rámci bahá'í. Potom by se dalo i srovnávat s křesťanským (ne jen katolickým) vnímáním Bible právě v rámci konfesní pestrosti křesťanských církví; jinými slovy neporovnávat podobu posvátných knih, ale roli těchto knih v daných společenstvích (což by i odpovídalo názvu práce).

Poslední a zásadní výtka na adresu autora se týká toho, že práce byla psána v rámci studijního programu Teologie. Bylo by tedy očekávatelné, že se v části, kde autor hovoří o Bibli, bude cítit „jako doma“ a bude se vyjadřovat přesně a věcně. Tak tomu však není. Autor nerozlišuje jasně mezi křesťanstvím a katolickou církví.⁴ V oblasti biblistiky by autor měl být s touto oblastí teologie

⁴ Na s. 27 říká, že katolická církev vyznává 46 knih Starého zákona a že tento Starý zákon vznikl cca. 1000 let. Když akceptujeme zaměření práce na katolickou církev, ač není nikde odůvodněno (porovnává se Bible jako křesťanský text, což je samo o sobě víceznačné a zasloužilo by to svou podkapitolu), narazíme na

dostatečně obeznámen, aby si uvědomoval diskutabilnost mnoha svých tvrzení: např. (s. 27–28) že žádné přímé textové pozůstatky Starého Zákona se nedochovaly, protože byly zničeny při pádu Jeruzaléma (prvního, nebo druhého? Co jsou to „přímé textové pozůstatky“? Jak autor ví, že se tam uchovávaly a že byly jen tam?) Jak může říci, že vznik „původních svitků“ Starého zákona je datován do 6. století př. n. l.? Měl by vědět, že datace vzniku všech novozákonních knih před rok 70 n. l. je velice výjimečná a obecně nepřijímaná (a podle toho s ní také v textu zacházet). Ukazuje se, že autor se odkazuje pravděpodobně na úvody vydání biblických knih místo kvalitní, detailní odborné sekundární literatury, s níž se během studia musel setkat (kromě toho, že základní znalosti by měl vědět i bez této literatury), a pravděpodobně nerozlišuje, o čem dané úvodové texty vlastně hovoří (tj. že hovoří o jediné knize, zatímco autor práce to vztahuje na celý Starý zákon). Problémy se však nevyskytují jen v oblasti biblistiky. Autor na s. 31 tvrdí, že roli „sbírky zákonů či nařízení, upravující dědictví, sňatek či jiné legislativní otázky občanského života společenství věřících“ zastupuje v katolické církvi Kanonické právo katolické církve (Codex iuris Canonici). Autor nebere v potaz, že zde hovoří primárně o Římskokatolické církvi, protože např. pro východní církve existuje jiný kodex, a ani nebere v potaz to, že obsahem CIC nejsou obecně legislativní otázky občanského života, ani že existuje zásadní rozdíl ve statusu Kitáb-i-Aqdas a CIC (to první je zjevený text, to druhé je právní kodex). Konečně a především by jako téměř absolvent programu Teologie neměl napsat, že Bůh „nabízí člověku milost a nový a věčný život (spásu), pokud bude žít v souladu s jeho ustanoveními (smlouva)“. Autor se navíc odkazuje na Jan 3,16, ačkoli tento novozákonní verš o tom vůbec nehovoří: „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozného Syna, aby žádný, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl věčný život“. Dále by se bylo možné ptát, jak se to má s tvrzením, že „oficiální kánon křesťanského Písma vyhlásil s největší pravděpodobností Nicejský ekumenický koncil“ (s. 33). Autor sice odkazuje na Schatzovu publikaci, ovšem toto tvrzení je velmi diskutabilní a autor by si toho měl být dobře vědom. Kdyby tomu tak bylo, neměli bychom s největší pravděpodobností dnes tolik odlišných kánonů Starého zákona. Proč na konci s. 33 začíná hovořit o pozvolném převládání latinských opisů Bible, tj. proč se najednou omezuje jen na západní, latinskou církev? Uvědomuje si existenci východních církví?

Obecně diskutabilní je volba sekundární literatury. Kromě již zmíněného faktu, že v oblasti biblistiky volí obecné úvody k biblickým vydáním, případně velmi úvodové a pro danou práci nevhodné texty, v případě kapitol o Kitáb-i-Aqdas a o tématech s ní spojených volí texty téměř výhradně z vydavatelství bahá'í. Chybí odstup a odborný pohled na problematiku. Práce by patrně nebyla tak problematickou, kdyby zmíněný převyprávěný obsah byl podroben kritické analýze a zhodnocení.

Na základě výše zmíněného lze říci, že (1) autor se vyjadřuje stylisticky a pravopisně velmi špatně a nerespektuje základní pravidla odborného textu, zvláště v bibliografických odkazech; (2) autor představuje obecné a známé informace o Bahá'u'lláho a Kitáb-i-Aqdas, přičemž samotný cíl práce, tj. vymezení role této knihy v rámci bahá'í, není téměř pojednán; (3) nedokáže volit kvalitní a relevantní literaturu k tématu; (4) tam, kde se dotýká křesťanské teologie, vykazuje základní

otázku, proč autor tvrdí, že nejmladší texty Starého zákona pocházejí z 2. stol. př. n. l.; v katolickém kánonu Starého zákona to není pravda.

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

nedostatky, ačkoli se jedná o studenta programu Teologie. Vzhledem k tomu všemu práci nedoporučuji k obhajobě.

Adam Mackerle